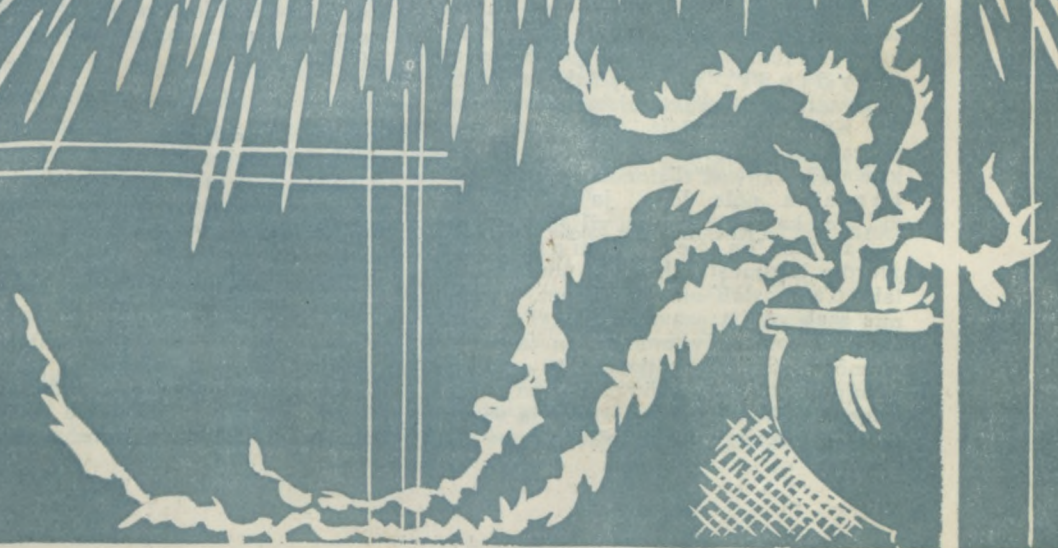

AUG. PEERNA.

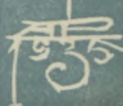
Tallinna Linna

KEVADIK

NR 4

1935

S I S U :

Väärtkirjandust.

Liidu teated.

Eduard Hubel: Raamat ja noored. Artikkel.

Aug. Sang: Laul.

Aleksander Kuum: Täpsuse tähtsusest. Artikkel.

Heiti Talvik: Aleksander Puškin (järg). Artikkel.

A. S. Puškin: Antšaar. Luuletis. Tõlkind A. Oras.

Karl Allik: Kui päike kutsub (järg). Matkakirjeldus.

Päikese rööm. Johannes Feldmann. Linoollõige.

Kady Urbas: Sünnipaik. Luuletis.

Vihtori Karpio: Karskustöö murdealise noorsoo seas Soomes. Artikkel.

John Lean: Konk. Luuletis.

Otto Ibius: Porkuni suvipäevilt.

Eesti Noorsoo Karskusliidu II novellivõistlus.

Väärtkirjandust.

Zygmunt Krasiński: IRYDION. Ajalooline ja sümboolne tragöödia. Tõlkind August Alle. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus. Tartus, 1930. 244 lk. Hind 3 kr. 50 s., kal.-köit. 4 kr.

Poola romantilise luule Parnassil jagab oma vahel kuulsust geeniuste kolmik: Mickiewicz, Slowacki ja Krasiński.

Krasiński (1812—1859) on varaküpsend kirjanik. 24-aastaselt juba andis ta oma parimini viimistletud proosateose — „Irydion'i“, mis sisaldab autori maailmavaate ja ellusuhtumise sünteesi.

Krasiński poesia on isamaa ja oma rahva teenistuses. „Irydion'is“ ta tahab kasvatada rahvast tõetundmisele, et kättemaks pole loov, ja et vihkamine kannab mürgist vilja.

Irydion on teoinimene, kes ei juurdle küsimuste „kas“ ja „milleks“ kallal. Ta teostab oma ülesannet, küsimata, mis saab pärast saavutamist. Tema ülesanne, Rooma hävitamine, on talle kogu elumõte. Sellise kõikumatul eesmärgist kinnipidava, kõikeohverdava ja ennastalgava isikuna on ta võrattu ja sügavalt tähelepanukõitev kangelaskuju.

Liidu teated.

Muutus juhatuse koosseisus.

Juhatuses lahkus kauaaegne esimees ja praegune abiesimees Fr. Olup. Tema asemele kutsuti kandidaadina juhatusse Eevi Lassen, kes valiti laekuri kohale. Senine laekur G. Kink valiti abiesimeheks.

Suvipäevad.

9.—11. juunini s. a. korraldas Liidu juhatuse Porkunis VII noorsoo suvipäevad. Nii sisuliselt kui meeleoluliselt suvipäevad õnnestusid hästi.

Usaldusmeeste arv.

XI Asemikekogu otsuse kohaselt asus Liidu juhatuse usaldusmeeste võrgu loomisele. Usaldusmeesteks kutsutakse Liidu liikmeks-olevate organisatsioonide juure vanemaid tegelasi, esijoonelisi õpetajaid

VII noorsootegelaste kursus ja VII asemikekogu koosolek.

Kavatsetakse korraldada 30. oktoobrist 2. novembrini Tartus. Sellekohane kava on juba koostatud ja loapalve esitatud Hasomin-le. Loasaamise puhul saadetakse kutsed organisatsioonidele otsekohe kätte.

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri

№ 4

XII aastakäik

26. septembril 1935

R.-A. Pääkomitee esimees EDUARD HUBEL-METSANURK.

Raamat ja noored.

Kõige oma propagandaga Raamatu-aastal võime küll saavutada, et isegi see osa vanemast põlvest, kes seni pole kirjandusest hoolind, ostab mõne raamatu ja koguni loeb sellest mõne lehekülje. Aga et ühe aastaga teeksimine inimesest, kes seni pole suuremat pidand ei teaduslikest ega ilukirjanduslikest teoseist, — et sellest teeksimine ühe aastaga raamatusõbra, seda ei usu propaganda asja eesotsas seisjadki. Lootus on päämiselt noortele rajatud, eriti elureformi taotlejaile noortele, kes ei otsi tühist aja viidet ega kerget lõbustust, kes ei pea elus tähtsaks nautlusi, kelle unistus käib suurte tegude, parema tuleviku, ilusama Eesti järele. Neile on raamat parimaks seltsimeheks igal ajal, neile on raamat parimaks õpetajaks. Neile on raamat tugevamaks kaasvõitlejaks.

Hoidku jumal neist saamast kedagi raamatukoiks, kes ei näe maailma teisiti kui trükitud lehekülgedel kirjeldet, kelle horisont on raamatumägedest piiratud, kes ajab iseennast taga mööda raamatute lehekülgi. Aga see kartus on esialgul üsna väike.

Lugemine olgu alaline omaks võtmine ja tagasilükkamine, alaline kullasõelumine liivast. Ainult kuld võetakse omaks.

Ilmatu hulga tühise kirjanduse kõrval on meil ka hää kogu väärtuslike raamatuid. Noored õpivad neid ise leidma, vanematele tuleb hää raamat kätte juhatada, vanemaid tuleb halva raamatu ja tühise trükisõna eest hoiatada. Noorsugu õpib koolis ja veel enam pärast kooli tuulama ja sõeluma.

Noorsugu on see, kes peab kord lõpu tegema halva vaimutoidu viljelusele; kes peab halva vee allikad lõplikult sulgema. Noored peavad nende sulgemist nõudma. Noorte nimel on meil, vanematelgi õigus nende sulgemist nõuda.

Elureformi taotlevatele noortele tuleb meie vaimsus eeskätt ehitada, et see poleks liivale ehitet. Ja kui Raamatu-aastat õigusega on nimetat valgustuse-aastaks, mis peab võimsa tõuke andma meie vaimse elu ärkamiseks, siis on mõeldud eeskätt noori, kelle tõrvikud sel aastal süttivad ja mitte aasta lõpul ei kustu, vaid edasi leegitsevad ja isegi toorest puud sütitavad.

Noored on alati valmis mingist suurest kinnij haarama, kui aga on midagi suurt liikumas. Nad on valmis alati lipu alla astuma, kui aga lipp kõrgele tõstetud ja juhtsõna sellel on idealistlik.

Meie rahva vaimne elu on olnud, hoolimata iseseisvuse noorusaastaist, leige, hingitsev. Ainult väike osa intelligentsist hõõgub nagu ärkamisajal. Raamatu-aasta peab tuimemaidki äratama nii noorte kui vanade hulgas. Aga ei saa keegi valvet pidada, et see, kes äratet, jälle ei uinuks. Raamat tuleb alaliseks äratajaks ja ergutajaks igasse majja viia, igasse peresse saata. Ja kes on selle suure ülesande juures — raamatu ja selle kõige propageerimisel, mis temas peitub — kes on selle ülesande juures agaraimaks abiliseks kui idealistlikud noored!

Maalt kuuldu igalt poolt, et noored sääl raamatu hääks kõige tulusemalt kihutustööd teevad. Ja linnadeski on nad igal pool, kus ülesandeid leidub, käed külge pannud; on ka ise ülesandeid otsind. Ja kui Raamatu-aasta lõpeb, siis on noored need, kelle juures ta mitte ei lõpe. Noored jätkavad kõige selle omandamist, mis on raamatuis parimat. Noored jätkavad kõigi raamatu-aarete levitamist ja kandmist rahva sekka. Noored on need, kes ei või sallida, et ühedel on valgust küllalt, aga teised eksivad, kui mitte lausa pimeduses, siis ometi hämaruses.

AUG. SANG

Laul.

*Me ei ole sellest vallast,
ja maailm on meile karm.
Tule, suure mere kallast
näitan sinule, mu arm.*

*Rannaliiv on helevalev,
helesinav taevakaar,
millel kajakate malev
hõljub, helgib tiivapaar.*

*Peegeltüüneid sinivesi
suudleb päikse kuldne huul.
Rannarooden hiljukesi
hõljub kauge mere tuul.*

*Kui see tuul me salku sasib
korraks, kohaden kui tiib,
ta me mured ühes asib,
üle mere ära viib.*

Täpsuse tähtsusest.

Elus on asju, mille all oigab kogu maailm. Üks selliseid on ebatäpsus. Sõjaväes, teenistuses, ärielus jne. karistetakse hilinemist rängasti. Sääli aga, kus meie ise oleme enda isandad, unustame sagedasti täpsuse. Olles iseseisvad ja teistest olenemata, arvame, et nüüd võime julgesti hilineda veerand või pool tundi, ega meid keegi selle eest karista. Vale! Igal asjal elus on oma tagajärjed. Mis inimene iial külvab, seda ta ka lõikab. Suurte meeste üks väljapaistvamaid jooni on olnud ikka nende piinlik täpsus. Kui sinagi tahad saavutada elus edu, siis harjuta ennast kõigis asjus täpsusele.

Ebatäpsusel on hävitavad tagajärjed

1) Olles ebatäpsed, kaotame lugupidamise ja usalduse. On andekaid inimesi, kes oleks kõigiti võimelised täitma elus suuri ülesandeid, kuid ometi jäetakse nad kõrvale. Nad ei löö läbi, nagu öeldakse. Mispärast? Nad võtavad endale kohustusi, kuid ei täida neid. Nad lubavad tulla, kuid ei tule või tulevad liiga hilja. Kunagi ei või olla kindel nende lubadusele. Ebatäpsus hävitab kõik nende andekuse tagajärjed.

Oli kaks venda. Mõlemad armastasid oma isa. Üks neist ootas jahust, millal ta suurejooneliselt võiks näidata isale oma armastust. Teine aga kasutas iga vähematki võimalust, et isale abiks olla. Ta aitas puid saagida ja vett kanda, tuli kohe, kui teda kutsuti ja täitis täpselt iga pisemagi ülesande. Ja tagajärjed? Isa pärandas oma talu hoolsale pojale, sest ta oli näidand ustavust väikestes asjades; nüüd võis isa talle usaldada ka oma suure varanduse.

Agas mitte ainult teiste, vaid ka eneste silmis kaotavad ebatäp-

sed inimesed lugupidamise ja eneseusalduse. Nad tunnevad oma iseloomu nõrkust ja teevad endale kibedaid etteheiteid, kui nad kord jälle on hilinend või oma sõna murdnud. Viimaks muutuvad nad niisugusteks, kes isegi ei usu oma lubadust ega looda, et nad midagi suudavad korda saata. Eneseusaldus aga on inimese edukuse suurimaid tegureid ja sellepärast on iseenda vastu usalduse kaotand inimene tõesti kõige õnnetum ja halatsemisvääriisem.

2. Ebatäpsus hävitab eluõnne. Võtame päris lihtsa näite. Sa oled kutsutud kuskile lõunasöögile. Kõik teised on kohal, söök on valmis ja laud kaetud. Ärritatult käib perenaine köögi ja söögitoa vahet, ootajad vaatavad ikka närvilisemalt kella. Kartulid kõrbevad, kaste liisub, jutt ei taha klappida — oh seda häda! Ja kõik see piinlikkus on tingitud sinu hilinemisest. Ning kui sa viimaks pommina sisse lendad, jagades vabandusi paremale ja vasakule poole, siis sageli ei paranda see enam koosviibijate meeolu.

Sama vastutus langeb muidugi ka perenaisele, kes jääb hiljaks oma toimetustega. Külalised tulevad, kuid ei ole kedagi, kes võtaks neid lahkelt ja rahulikult vastu. Kärsitult rabeletakse ja katsutakse päästa, mis veel päästa annab. Kuid õnnelik selline koosviibimine küll ei saa olla. Parem juba vähem ette võtta ja õigeks ajaks valmis saada kui suurte kavadega sisse kukkuda. Oh, millist südamevalu valmistas küll ebatäpne inimene oma käitumisega!

3. Ebatäpsus paneb vale tamma. Juba iga ebatäpsus ise on vale. Sa lubad tulla kell 5, aga ei tule. Lubad töö laupäevaks ära viia, aga ei vii. See on vale. Harilikult on ka kõik vabandused ebatäpsuse õigustamiseks valed. Mis küll kõik välja ei mõelda,

et ennast kuidagi päästa. Asjata on sul aga siiski arvata, et teised sind nii väga usuvad. Parem tunnista oma süü juba õiglaselt üles ja palu andeks.

4. Ebatäpsus rikub tervist. Rääkimata ebatäpsuse hävitavast mõjust iseloomule, rikub ta ka tervist. Vaja vaid meelde tuletada, kuidas süda kloppis, kui rühkisime kohvrid käes jaama, olles hirmul, et hilineme. Kuidas meie ööd läbi töötasime, et õigeks ajaks ülesannetega valmis saada, milline pingutus oli tingitud sellest, et meie ei aland õigel ajal pääle. Mõnigi mees oma alatise hilinemisega ja ruttamisega vähendab oma eluiga vähemalt kümne aasta võrra ja sureb närvilise invaliidina.

5. Ebatäpsusel võivad olla katastroofilised tagajärjed. See on kuritegu teiste arvel. Mõni õigel ajal vastamata jäetud kiri või mõni muu päältnäha tühine hooletus ja ebatäpsus võib põhjustada parandamatuid õnnetusi ja pahandusi. Võib olla olete juba mõne niisuguse juhtumise ise läbi eland.

6. Ebatäpsus on haigus. Ta on külgehakkav haigus. Kooliõpetaja nakatab õpilasi, kirikuõpetaja kogudust. Õpilased ja koguduseliikmed jälle omakord üksteist. Tahes või tahtmata meie saame mõjutet oma ümbrusest ja mõjutame ka teisi.

Ülemaailmalise karskuskongressi ajal Tartus rääkis dr. Otto Melle tähetorni külastamisel huvitava loo kellestki kuulsast Vene täheteadlastest, kes külastades kord üht Kauge-Ida linna, vist Vladivostokki, leidis, et sääl kõik kellad käivad pool tundi järel. Ta oli sellest nähtest hämmastund, läks ühte kellasepaarri ja küsis, kas neil on õige kellaaeg. „Jah,“ vastas ärijuht, „meie kellad käivad täpselt raekoja kella järele.“

Nüüd läks õpetlane raekotta ja küsis: „Kust teie teate, et teie kell käib õieti?“ — „Oo, see on väga lihtne. Iga päev, kui kell lööb 12 lastakse kindluses kahurit, ja meie oleme ikka ühte sattund.“

Järgmine käik oli muidugi kindlusse ja sääl kordas õpetlane sama küsimust. „Ah, kust me teame kella 12 ajal kahurit lasta? See on ju imekerge. Siia kostavad raekoja kella löögid, ja niipea kui see lööb esimese paugu, põmmutame ka meie.“

Nii siis, üks kuulas ühte ja teine teist ning eksisid kõik. Kas ei ole sama lugu ka ebatäpsusega? Suured mehed ees, väikesed järel — ja kogu maailm ägab ebatäpsuse tagajärgede all.

Täpsus on kangelastegu.

Harilikult peetakse kangelasteks inimesi, kes on saatnud korda midagi erakordset. Kuid ka täpne ja kohusetruu inimene on kangelane, sest täpsust ei saavutata iseenesest, vaid enne tuleb võita tuhat takistust. Inimene, kes alati õigel ajal on kohal, täidab täpselt endale võetud kohustused ja peab oma sõna — selle ees müts maha! Niisugune isik on kangelane, ta on võitja, ta mõjutab oma eeskujuga tervendavalt ühiskonda.

Kuidas saavutada täpsust.

Olgu siin nimetat mõned abinõud, mida igauks võib proovida. Tagajärgedega saate rahul olema.

1. Tee kindel otsus: mitte kunagi enam ebatäpne olla. Iga hää asi algab hääst otsusest. Ega keegi ei õpi ujuma, enne kui ta pole vette hüpanud. Aga see on vaid asja algus.

2. Harjuta ennast ikka olema täpne. Kui see kohe ei lähe hästi, ära heida meelt. Harjutamine teeb meistriks.

3. Ole ennastalgav. Kui ka kõik hilinevad, ole sina ikka õigel ajal kohal. Alga kõnega täpsel kellaajal ka siis, kui on koos vähe kuulajaid. Oma meelekindlusega võidad sa ka teised täpsusele.

4. Ära võta endale rohkem kohustusi, kui sa suudad täita. Mõtle enne kui lubad. On inimesi, kes kisuivad ennast lõhki,

võtavad endile tuhat kohustust, ja viimaks ei suuda midagi õieti täita. Luba vähem, aga täida seda, mida lubad, täpselt.

5. Jaga oma aeg. Iga ülesande jaoks olgu vastav aeg. Valmista töökava, milles on nähtud ette mitte ainult tänase päeva, vaid ka kaugema tuleviku kohustused.

6. Pea meeles. Harjuta oma mälu, sest unustus tuleb sagedasest lohakusest. Tee märkmeid ja kasuta muid võimalusi, mis aitavad täpsust saavutada.

7. Muretse endale täpne taskukell. Kui ma sain 25-aastaseks, tahtis mu kadunud isa teha mulle mingi erakorralise kingituse

ning ostis mulle kuldtaskukella. Kuna tal aga oli vähe raha, siis ostis ta mitte päris uue, vaid tarvitet kella. Sellel kellal olid ilusale välimusele vaatamata halvad kombes: vahest ta käis, vahest jäi seisma; mõnikord leidsin ta olevat ette käind, mõnikord jäi ta jälle õigest ajast maha. Nii ma kannatasin 3 aastat. Siis läksin isa juurde ja pakkusin talle oma kella müüa. Ta maksis mulle 30 krooni. Aga minu uus must taskukell, mis ma selle raha eest ostsin, ei ole mind veel kunagi petnud.

Lõpuks: Kes teisi kastab, saab ka ise kastetud. Tahan loota, et ma pärast seda kirjutist vähemalt kaks kuud olen täitsa täpne. Ja ka see on midagi. Kes tahab kaasa teha?

HEITI TALVIK.

Aleksander Puškin.

Järg *).

Paar esimest sügiskuud Pihkva kubermangus (Mihhailovka mõisas) olid Puškinile tõeliseks põrguks. Luuletaja isa polnud nimelt julenud keelduda võtmast enda pääle ametlikku vastutust poja käitumise eest, mistõttu nende suhe kujunes äärmiselt piinlikuks. Puškini selleaegsed kirjad sõpradele on täis ahastust. Kohaliku kuberneriga kaudu taotles ta keisrilt isegi kindlusevangistust. Alles isa lahkumise järel võis ta jälle vabamalt hingata.

Puškini elu Mihhailovkas arenes kaunis monotoonselt. Ennelõunati ta harilikult töötas. Sügiseti, mil ta loomislust saavutas haripunkti, ei lahkund ta tihtipääle kogu päeva jooksul voodist, lukutades end seega välisilma hajutavate mõjutuste eest. Vabal ajal karastas ta end ratsaspordi ja pikkade jalutuskäikudega, kasutades viimaseid ka rahvaluule kogumiseks kohalikest talupoegilt. Öhtuti,

kui polnud külalisi, harjutas ta piljardil või kuulas oma kunagise ime-

A. Puškin.

*) Algus „Kevadikus“ nr. 2 s. a.

taja Arina meisterlikke jutuheitusi. Tema seltskondlik läbikäim piirdus päämiselt paar versta eemalelava P. Ossipovna perekonnaga, kus leidus ka noort naisperet. Olga ja Tatjana kujud „Eugen Oneginist“ on tõenäolikt säält inspireerit. Üldiselt aga kaks aastat päälesunnitud külaüksindust olid ta kannatusele kõvaks pähkliks. P. Ossipovna pojaga esimesest abielust kavatses ta isegi põgenemist välismaale. Nõnda lähenes 14. XII 1825. a., mil Peterburis puhkes nn. dekabristide mäss. Puškin, kuulnud sellest, asus otsekohe päälinnaretkete abistamaks omi mõttekaaslast, teel aga lõi kõhkleva ja pöördus tagasi. Paar päeva möödusid hirmsas rahutuses. Kui esimesed teated mässu verisest mahasurumisest Mihhailovkasse jõudsid, põletas ta kiiruga kõik kompromiteerivad paberid. Tulle rändas muu seas ka tema pooleliolev autobiograafia. Läbiotsimine ja vangistus jäid aga tulemata. Kainenevale poeedile sai päev-päevalt selgemaks ta kutsumuse puhtvaimline laad; aktiivseist haarangukatseist päevapoliitikasse otsustas ta jäädavalt loobuda. 1826. a. alul oma lütseumisõbrale parun Delvig'ile saadet kirjas avaldab ta soovi valitsusega leppida. Moment selleks näis kohane: Aleksander I oli hiljuti surnud ning uuel keisrilt Nikolai I-lt võis loota suurmeelsust. Varsti Puškin esineski ametliku palvega amnestia saamiseks. Ühel ilusal septembri õhtul tuttavate poolt koju tulles leidis ta eest keisri kulleri ja valmispandud reisitõlla. Paar päeva hiljem, pikast sõidust veel porisena ja väljapuhkamatuna, seisis ta juba Kremli noore isevalitseja ees. Mainitud kohtamist poeet kirjeldab järgmiselt: „Tere, Puškin“ — ütles keiser, — „oled sa rahul oma taastulekuga?“ Vastasin nagu kord ja kohus. Majesteet jutles minuga kaua, siis äkki küsis: „Puškin, võtnuksid sa osa 14-st detsembrist, olnuksid sa sel ajal Peterburis?“ — „Tingimata, majesteet: kõik minu sõbrad kuulusid mässuliitu ja mul olnuks võimata jääda sellest eemale.

Üksi mu äraolu päästis mind, mis eest Jumalale tänu!“ — „Küllalt oled sa ringi hullanud,“ vastas keiser, „loodan, et sa nüüdsest pääle oled mõistlik ning et me edaspidi enam ei tülitse. Sina saadad mulle kõik, mida kirjutad; tänasest pääle olen mina sinu tSENSOR.“ Teade Puškini vabanemisest levines kulutulena ja taastulnud poeeti tervitati kõikjal ovatsioonega. Sellega lõppes tema kaheaastane maapagu.

Juba Lõuna-Venes ärkas Puškinis huvi Shakespeare'i vastu; Mihhailovkas see harrastussuund aina süvenes. Byroni täht kahvatas ta silmis märgatavalt. „Kujunduse tõepärasus ja kõneluste võltsimatus — need on tragöödia päriseadused. Ma pole lugenud ei Calderon'i ega Vega't, kuid milline inimene on Shakespeare! Ma lihtsalt ei suuda toibuda temast! Kui tühine on ta kõrval Byron kui traagik, kes on taband vaid ühe karakteri... Byron jaotas oma kangelasile vaid jooni oma enese iseloomust: ühele andis ta oma uhkuse, teisele oma viha, kolmandale — melanhoolia, nõnda ühest mornist ja tarmukast täiskarakterist luues rea tühiseid“ — kirjutas Puškin a. 1825 ühele sõbrale. Ja pisut edasi ta imetleb Shakespeare'i võimet, panna omi kangelasi kõnelema sundimatult situatsiooni ja temperamendi kohaselt. Otsides Shakespeare'is „tõelist romantismi“, jõudis Puškin kujunduslaadile, mida võiks iseloomustada kui kunstipärast realismi. Tema Mihhailovka aastate pääviljaks on ajalooline tragöödia „Boris Godunov“, mis ilmselt meenutab Shakespeare'i kuningatragöödiaid. Pääle uuendusliku tähenduse vene ajaloolise draama arengus tuleb eriti rõhutada „Boris Godunovi“ mõttelist kandejõudu. Puškini huvi ajaloo vastu on siin tihenend sügavaks historismiks, mis määras ta ilmavaate (Sakulin). Näitelavale on toodud kõik käsitatava epohhi rahvakihid: aadel, vaimulik seisus, rahvas ja tsaar. Meisterlikult on käsitet massipsühholoogia: rahvast näidatakse kord inertse

hulgana, kord aga ka „tulise ratsuna“, kellega tahes-tahtmata tuleb arvestada. Teose üksikkujud on käsitet ebaparteilikult; need pole skematiseerit „tüübid“, vaid kõigepäält elavad inimesed kõigi nende hüvede ja pahe-dega. „Tu Shakespeare eris, si fata sinant!“ hüüdis poola suurim poeet A. Mickievicz, pärast seda kui Puškin 1826. a. „Boris Godunov'i“ sõprade ringis oli ette lugend. Hoopis teisugune oli aga keisri suhtumine. Kaks korda pani ta teosele oma „veto“, kord soovitades selle ümbertegemist romaaniks, kord jälle nõudes selle „puhas-tust“ liigrahvapärasteist väljendusist. Alles 1830. a. pääses „Boris Godunov“ trükki.

Pääle ülalkäsitet tragöödia kirjutas Puškin Mihhailovkas veel suurema osa „Eugen Onegin'ist“, tujuküllase poemi „Krahv Nulin“ (mis ta-hab olla paroodia Shakespeare'i „Lucretia'le“) ja rea lüürilisi luule-tusi. Kui arvestada veel ta rikkalikku ja sisukat kirjavahetust sõpradega, mitmesuguseid kriitilisi äärmärkusi (näit. Tacitus'e „Annaalide“ kohta) ja ta põletet autobiograafiat, siis peab aina imestama selle päältnäha nii ker-gemeelse boheemlase tööjõudu ja eru-ditsiooni.

Puškini rõõm taasomandet vabadu-sest ei kestnud kaua. Liikudes Moskva kirjanduslikes ringes, lõbutsedes suur-ilma seltskonnas, ta ei märgandki, et oli omale soetand kardetava vaenlase. Sandarmiväe ülem, krahv Bencken-dorff, kes keisri poolt oli määrat Puškini hooldajaks, ootas oma Mosk-vas viibimise ajal asjata poeedi visiiti. Vähe sellest, pea pärib ta Puškinilt aru, kuidas see julenud seltskonnas ette kanda „Boris Godunovi“ enne teose esitamist keisrile. Poeet vaban-das seletades oma eksimust majesteedi korralduse valestimõistmisega. Mitme ta värsiteose kohta jäi trükkimisluba saamata. Ka ei leidnud keisri hääks-kiitu Puškini kirjutus „Rahva kasva-tamisest“. 1827. a. puhkes skandaal „André Chenier“ ümber, mis kestis kaks aastat. Sellest 1825. a. l u l

kirjutet oodist oli tsensuur sama aasta oktoobris maha kriipsutand 44 rida; kärbit kujul ilmus teos a. 1826. Puš-kinini sõprade kaudu see kärbe oli pääs-nud aga rahva hulka ja Moskvast levi-nes jutt, nagu oleks mainit luuletus pühendet dekabristidele. Üks ära kir-just. päälkirjaga „14. detsembri puhul“ sattus politsei kätte. Senati poolt mõistetü Puškin küll õigeks, ometi allutati ta salajasele politseivalvele.

Kõik need sekeldused mõjusid poeedisse rusuvalt, röövisid ta hinge-rahu. Ikka sagedamini ründasid teda meeletusa sööstid. Meelihaaravais elegiais nuttis ta taga omi noorus-aastaid, mis raisat „laiskuses, meeletuis pidudes ja hukutava vabaduse hulluses“. Kuski ei leidnud ta enam rahu: kord möllas ta, nagu vanastigi, päällinna elupõletajate keskel, pisut hiljem aga leiame teda juba kuski külaüksinduses Nižni - Novgorodi, Tveri või Pihkva kubermangus. Türgi sõja alul avaldas ta soovi, võtta sellest osa — luba ei antud. 1830. a. kavat-ses ta sõita välismaale, kuid sellekski ei antud talle luba. Samuti ei võimal-datud talle kaasasõitu vene valitsuse delegatsiooniga Hiinamaale. Kuid siseriigiski oli Puškinil pahandusi oma ohjeldamatu reiskire tõttu. Nii käis ta 1829. a. omavoliliselt Kauka-suses, külastas isegi vene sõjalaagrit Erserumi all, mille tulemusena ta lõi rida toredaid luuletusi ja matkakirjel-duse „Teekond Erserumi“.

Oma tulevase naise, Nataalia Gon-tšarova'ga tutvus Puškin a. 1828. Noor iludus, kes tollal oli alles 15-ne aastane, avaldas poeedile määratut mõju. A. 1830, kui tsaar külastas Moskvat, võlus Nataalia oma kauni-dusega kogu õukonda. Kuulnud sel-lest Peterburis, sõitis Puškin ülepäa-kaela Moskva, et kallist saaki mitte lasta käest libiseda. 21. aprillil palus ta Gontšarovidelt nende tütre kätt, mida talle teatava kõhklusega ka lü-bati. Puškin oli nüüd peigmees. Suvel leiame teda taas Peterburis, kus tal oli isaga nõupidamisi päranduse asjus. Vana Puškin lubas pojale osa Nižni-

Novgorodi kubermangus asuvast Boldino mõisast ning augustis peigmehest poet ruttaski sinna, vastu võtma talle kuuluvat pärandusosa. Boldinosse jäi ta kogu sügiseks ja osa talvekski. Vahepeäl oli Venemaal puhkend koolera ja kogu maa külvati üle karantiinidega. Koolerakuude meeleolud kajastuvad Puškini pisitragöödias „Pidu katku ajal“ (teose kirjanduslikuks eeskujuks oli siiski Wilson'i „The city of the plague“). Alles detsembris pääsis Puškin taas Moskvasse; algasid ettevalmistused pulmadeks. Kuu aega enne laulatust tabas teda siiski veel ränk hoop: parun Delvig'i, ta parima sõbra surm. Alles veebruaris 1831 sai Nataalia Gontšarova luuletaja naiseks.

Vaatamata Puškini rahutule hulkurielelule 1826. ja 1831. a. vahel oli seegi järk tema elus üliviljakas. Oleme juba viiband tema realistlikule, konkreetsest taotlevale loomingulaadile. Prantsuse XVIII as. „kergelt poeesialt, eriti aga uusklassik André Chénier'lt õppis ta juba noorukina „armastust asjade vastu ning oskust edasi anda nende kontuure teravalt ja täpselt“ (Bagrij). Hiljem, Byroni õpilasena, hoidus ta viimase romantilisist äärmusist; tema eksootilised poemid ei võlu meid niipalju oma byronlike kangelaste kui meisterliku miljöömaalinguga. „Boris Godu-

nov'is“ taotles ta „situatsioonide tõepärasust ja kõneluste ehtsust“. A. 1827 astus ta viimase sammu kunstirealismis suunas, nimelt hakkas ta kirjutama proosat. Tema poolelijäänud ajaloolise romaani „Peeter Suure moorlase“ stiil on valjult-prägnantne, kristalselt läbipaistev ja isegi pisut kuiv. Puškin tõmbas järsu eraldusjoone värsi ja proosa vahele. Esimeses ta nägi eeskätt lüürilise tundelainetuse, teises — puhta mõistuse erikeelt (Bagrij). Vastavalt sellele tema proosa on puhteepiline: lüürika ja igasugused poetilised ilustusvahendid puuduvad sääl pea täiesti. Muide, 1830-st aastast pääle haarab proosa Puškini loomingus, aga kogu vene kirjanduseski, ala märgatavama koha.

Uurides üksikasjaliselt Peeter Suure ajastut, otsustas Puškin oma lemmikkeisrile püstitada mälestus-samba ka värsiteoses. Tugedes Voltaire'i „Karl XII eluloole“, kirjutas ta a. 1828 ajaloolise poemi „Poltava“, mis vaatamata autori püüetele uute kunstitähiste suunas kannab veel mitmeti ta byroniharrastuste jälgi. Vastandina oma harjumusele, töötada külauksinduses, lõi Puškin mainit poemi Peterburis, ja seda tema kohta üllatavalt lühikese aja — 13-ne päeva jooksul.

(Järgneb.)

A. S. PUŠKIN.

Antsaar.

*Kus tummalt lõõskab taevakaar,
kesk kõrbi kiduraid ja kuumi
on valvel suur ja sünk Antsaar
kui vaikiv vaht kesk ilmaruumi.*

*Kuj kõrve jänu oli suur,
siis sigitas ta viha valjus,
ning mürgimahla imes juur
ja okste kooljakalbe haljus.*

*Puu koorest tilgub soojudes
sääl mürk, kui päike kuumaks kangub,*

*kuid õhtul, kiirte loojudes,
taas läbipaistvaks vaiguks hangub.*

*Leht linnule liig õelalt-hahk;
ka tiigril hirm — liig morn sääl ase;
sääl käib vaid tormi tuiskav vahk
ja lahkub, mustast surmast rase.*

*Kui eksiitnud pilverünk
säeb neetud paiga poole tiiva,
siis lehisest, mis vait ja sünk,
vihm nõrgub mürkjalt kuumas liiva.*

*Ent inimene inimest
kord sundis sinna vaatel kalgel;
see läks, ning kõrvest süngest sest
tõi mürgi kaasa puhtevalgel.*

*Tõi vaigu, milles hukk ja käng,
ja kõdund oksa tumm ja hoolas,
kuid tuhmund pilgus tuskles äng,
külma higi kõhnund palgelt voolas.*

*Ta tuli, taarus, närh ja nõrk,
ja vaibus urtsikus pääl nari:
nii nägi isand, jäik ja kõrk,
kuisustus orja vaene vari.*

*Ent mürki kastis relvad tumm,
morn julmur, võigast võimsust saades,
ning teele tiibles noolte summa
ja külvas surma naabermaades.*

Tõlkind ANTS ORAS.

Õpilane KARL ALLIK.

Kui päike kutsub.

Järg.

III

Sügavas hämaruses jõudsime talu õuele. Kohtasime perepoega, imetlesime ja teretasime.

Kall kadus kohe lauta — abiaks lehma lüpsma, aeti aga säält varsti välja tagasi, sest niipea kui ta puudutas udaraid, tahtsid lehmad hakata tiritamme kasvatama ja uperpalli laskma. Imestas mees küll, aga loobus sellestki, kui üks neistsinatseist talle tagumise koodiga vastu ribikonte äigas.

Istusime siis rohtaeda lehtla pingile ja anõsime särisevale seapekile ja praetud munadele au. Pääle anti magusroana värsket nisuleiba ja alles lüpsist tulnud sooja piima. Roog oli tõesti mehine, isegi Kall tõstis endale kolmanda munaratta taldrekule.

Veel kaua keskustelime rohtlapingil, viimaks aga hakkasid sääsed heleda pirisemise ja näksamisega rahu r'kkuma. Nii soovisimegi hääd ööd ning peagi sirutasime väsinud liikmeid krabisevaid heintel. Kui pehme ja hää oli tunda külje all elastset heinahunnikut! Örn aroom kõdistas sõormeid. Pikkamisi vajus laugudele tinajane raskus. Hingasin sügavalt ja keerasin teisele küljele. Kall juba nosises tasakesi. Sirtsud laulsid ja jahe öötuul sahistas katuseõlgedes. Heinad lõhnasid ikka magusamalt ja uimastavamalt, pää muutus ikka raskemaks ja imelikult ka nagu suure-

maks, kõrvus kostus nagu kaugel kellakõmin ning siis muutus maailm eeterlikult hõljuvaks ja lainetavaks. Kuukiir tõstis heinahunniku hõbeniidiga taeva alla ja kiigutas siis tasa, lõpmatult, igavikust igavikuni.

Tuli sahinale peenikest vihma. Läbi luugiaugu hoovas sisse piimjas valgus, maalides hämaraid tsükloope ungas-tesse. — „Kust see vihm nüüd tuli,“ arutasin laisalt ja liikumatult lebades, „kui Kall seda näeb!“ — Pöörasin pää veidi kõrvale. Jah, säält ta oligi — pää üsna sügaval heinahunnikus ja padi kõhu pääl. Pilt oli tõesti naljakas, nagu luupainaja muinasjutus kükitas valge tont mu sõbral. Äratada teda ma ei raatsind. Las puhkab oma igavesest rähklemisest! Ajasin särge selga ja ronisin ilma vaatama. Taevas oli tuhkjas ja murelik, peenikesed piisad aga sabisesid põõsastel. Pererahvast polnud kihku-kahku, talu oli nagu surnud. Nukralt konutasid ait ja laut, õunapuud väristasid tasakesi oksid ja pillasid vihmapiisku janunevale maale.

Ronisin lakka tagasi ja tahtsin Kallele vingerpussi mängida. Ettevaatlikult hiilisin ligemale, tõstsin üles ning sirutasin käe välja. Puutus pihku nõõp, siis varrukas... Viskasin järsku teki eemale, ja... nojah, seda võis Kallest uskuda — hunnik heinu ja vana kasukas! Tahtsin vihast nagu teha, hakkasin aga selle asemel naer-

ma... Ega muud kui pintsak selga, kägisevat redelit mööda alla ja Kalle otsima!

Õues ja selle ligiduses teda küll ei olnud — häält oleksin pidand siis juba ammu kuulma. Uitasin veidi aega õues ringi. Aga kaua sa ikka vihma käes oled! Seadsingi sammud tagasi talumaja poole ja astusin avatud uksest sisse. Kitsast eeskojast läks mitu ust — missugune neist nüüd Rooma viib? Valisin hea õnne peale kohe vastasoleva, oligi hästi arvatud — köök. Suur ja lai pliit ühes seinas, akna all köögilaud üksikute uniselt uitavate kärbestega, nurgas veepump, seinal ilmatu kole revolver ja aknalaua tähtsa häälega tiksuv äratuskell. Kõhatasin ja kõndisin, võtsin laualt veetoobi ja pumpasin vett — aga maja surn'd mis surn'd. Kaugemale köögist ka ei julgend minna, ja nii siis ei jäänd muud üle kui välja tagasi.

„Ega ta hull ometi ära ei sõitnud?“ sähvas korruga pähe. Aga ei, rehe all ristikehina kuhja najal seisid mõlemad läikivad loomad ja vist küll imestasid pika puhkuse üle. Imelik, kuhu siis see poiss sai? Kell köögis näitas alles 8. Et aega surnuks lüüa, pumpasin ratta kummi kuni lõhkemiseni, lasksin siis õhu uuesti välja ja pumpasin paraja jao. Heinatuustiga nühkisin esiteks enda ja lõpuks ka Kalle ratta läikima, siis võtsin truu sõbra — päeviku, ja kukkusin täitma lehekülgi lehekülgede järele. Kirjutasin ja kirjutasin, kuni korruga kuulsin tuttava võitu häält. Kall muidugi! — Kohe raamat kätte ja rehealt välja.

Eks Kall tulnudki, vikat õlal nagu ta kaaslasilgi, ise ajas laia juttu, nii et pool küla kõlas. — „Une-Mati ka end keskhommikul söögi ajaks üles vinnand,“ teretas ta mind, nagu naerul. — „Noh, kas siis löid sõbramehe poolest ka minu söögivahe välja?“, katsusin end aidata; aga ei see mõjund suurt midagi, nõogata sain tublisti. Tuli välja, et Kall ajand kella 5 ajal talurahva üles ja viind alla luhta — looilma polnud ju asja. Kõige kangem niitja olnud muidugi Kall —

teind heinamaa sõna otseses mõttes lagedaks, ei ole armu andnud ei mätastele ega puujuurtele, rääkimata heinalatvadest, nimelt latvadest.

Vaevalt sai Kall paar pala alla kugistada, kui juba pistiski uksest välja. Aknast nägime, kuidas ta läks õuel kasvava pihlaka alla, võttis selle okselt vikati, luisutaskust vikatinoa ja kukkus vikatit lõikama. Sulane suure hirmuga uksest välja, et rikub näru viimaks uue vikati ära, mis sa hing siis teed! Vaatasime ja naersime, kuidas Kall kauples sulasega. Viimane tahtis vikatit ära võtta, aga kus Kall — ei lasknud mailegi! Sulane jäigi kaotajaks — Kall lõikas toreda näoga edasi. Viimaks katsus tera, kõlistas, siis, vaata nalja, luiskas nagu vana vakamaaniitja; selle järele seadis sammud ukse poole, vikat kaenlas. Pistis siis vikati peremehe kätte ja käskis hinnata. Vaatas peremees, kõlistas ja katsus küünega, vaatas sulanegi ja Kalle nägu venis ala naerukamaks. „Vaata poissi, kus lõikab vikatit kui vana niitja,“ kiitis peremees. — „Noh, kas veel naerate?“ oli Kall tore mees ja hakkas nüüd nagu õigusemees kunagi uuesti heinamaale kipuma. Noh, eks kiusaski teisi nii kaua kuni läksimegi uuesti heinamaa poole. Pisteti mullegi tööriist pihku, et löö aga pruukost tasa! Tonkisime siis naeru ja lauluga vintsket aruheina, taevas hall ja udune; vihm aga oli lakand.

Töö hakkas peagi igavaks muutuma, jutt vähenes, käevardur surisesid juba ja nahk oli märg. Piilusid Kalle poole, ka see oli tujust ära, viskas nohinal oma ette heina ja mättaid, nagu minagi, vikat vihaselt väljatamas. Nagu kiuste pistis ka päike veel oma laia särava näo vahepeäl hõredaks jäänd pilvelappide vahelt välja ja naeratas lahkelt värskendet maale. Sirutasin selga ja vahtisin taeva poole: päike, kuriloom, itsitas kahjurõõmsalt. Pilgutasin Kallele silma ja näitasin pääga taeva poole — vaatas temagi ja sülitas. Maailm aga muutus üha selgemaks, puhtamaks, päike ikka siller-

Päikese rõõm.

Johannes Feldmann.

davamaks ja kutsuvamaks. Ei, sellele kutsele ei suutnud panna vastu me janunev hing. Aga kuidas pääseme? Ei kõlvand ju visata vikatit maha ja öelda: „Hääd aega, me hakkame nüüd minema!“ Juurdlesin ja arutlesin, piinas Kallgi oma ajusid, aga ei saand kumbki hakkama. Sää! õnneks peatuti, et mehed saaksid veidi suitsu teha. Selgus aga, et peremehe tulemasin on koju jäänd ja sulase tikud läbi ligund. Mis sa hing veel tahad! Pakkusime silmapilkselt end mõlemad tuletoojateks. Peremees punnis vastu küll, et mis te linnanoorhärрад nüüd... aga kus meie! Pilgutasin Kallele silmi, mispääle hakkasime loomutruult vaidlema, kummal kiiremad jalad on. Läksime päris ägedaks kohe, tiivustet muidugi „pääsemislootusest“, ja nii otsustasime „võidu teha“. Panime jutiga ajama nii et vesi pritsis kahele poole. Kui aga nägemispiirkonnast väljas olime, hakkasime aru pidama. Ei olnud ka kumbki nõunaljane, varsti lidusime edasi, meel rõõmus ja süda kerge — peagi pääseme! Kall jäi karjamaa-mulgule istuma, ma jooksin talusse, võtsin välgumihkli ja kihutasin rattaga heinamaale tagasi. Jah, et näe, missugune räbal lugu: Kall joosnud kadakajuure otsa suure varba tublisti puruks ja nüüd kooberdas kodu poole, ja et pistan ka kohe tagasi ja aitan tal varvast kinni siduda. Haletsesid puha „õnnetust“, peremees juhatas veel joodipudeligi ja nii vurasin kähku Kallele järele. Reheall otsisime pambust tüki marlet ja sidusime ta suure varba ümber, siis läksime perenaise juurde ja palusime vana pastla, et sidet mitte ära määrada. Oleksin heameelega naerma hakand, kui Kall lombates rehealuse poole kobis, nagu kibe ja jalg kange. Aga kus sellega, korjasime varanduse kokku, pambunöörid pingule ja — let us go.

Hakkasime kodustele kirja kirjutama; Kall istus päevikuga palgivir-nale, „haige“ jalg risti üle teise. Kirja lõpetand ja Kalle poosi märgand, otsi-

sin tasakesi fotoaparaadi ja tegin külje päält plõksu ära. No aga sai uhke pilt: pastlaga jalg oli kuidagi toredasti esiplaanile jäänd, selle taga Kall, pliiats hambus ja päevik põlvedel.

Ei tea tõesti, kuidas me oma päevavarga elu lõunani ajasime, igatahes käisime läbi kõik võimalikud ja võimaludki kohad ümbruses, nautisime imekerget ja värsket õhku, mõnulesime tuliketta kiirteparmas ja tundisime suurt sügavat rõõmu suveilust. Kuid ei maitsnud toit ega tabav huumorgi söögilauas, ikka uusi pilte ja elamusi nõudis hing ja meel.

Jätsime kiirelt jumalaga pererahvaga ja Kalle koolivennaga, kes jäi kurvalt järele vahtima, kui kadusime tulise tempoga avarasse maailma.

Jälle laulsid rattakodarad, laulsid telefonipostid ja traatidel istuvad linnud, sillerdasid lõokesed sinavas taevas ja laulis meiegi hing hümne päikesele ja ilule.

Nii möödusid päevad, soojad ja selged, vahel hallid ja vihmasedki. Kord peatusime tuttavate juures, kord heinaküünis, vahel võhivõorastes taludeski. Viimastega oli lugu küll kõige halvem — ikka vaadati meile nii kangesti kahtlase näoga, et jumal teab, mis kelmid või karmantsikud need on — vaata, et kaovad öösel koos hoollega hoitud kopikatega ja vaata, et sulle endalegi veel pähe ei anna.

Aga imelik küll, kui kord poolnalja pärast hakkasime oma vigases saksa keeles öömaja küsima, siis, sa armas aeg, kus vana talumees kukkus jooksma ja tüdrukuid käsutama: et sa too seda ja sa prae seda, ja meile püüdis näidata ikka mesimagusat naerusnägu. Päris kahju oli teda vaadata, ja veel kibedam tunda ja näha seda, mida on saavutand mõisnikkude ratsapiits aastasadade jooksul. Ja veel kurvem see, et ka praegu leidub veel seda lihasse ja verre juurdund vaadet, et saks on pooljumal. Mägasimegi sellel ööl kui täisverd parunid, all tuliued linad ja pääl linadesse ömmeldud tekid, päitses udusulepad-

jad. Hommikul toodi helevalged käterätikud ja soojendet silmapesuveesi; juurde oli muretsetud tükk lõhnaseepi. Ja — söögid! Ei maksa parem rääkidagi — just kui Rizzi hotellis. Kui lahkudes raha pakkusime, naeratati vaid viisakalt, et ei nüüd, mis see ka midagi, polnud ju midagi pakkuda, suve aeg, kus sa saad kätte, eks katsuge leppida selle piskuga, mis oli. Nii seletas meie tõlk — taluperemehe tütar. Olime päris hädas üksvahe, tüdruk rääkis meist peaaegu paremini. Tegime siis hästi imeliku aktsendi ja rääkisime

sõnu, millistest me isegi ei saand aru, rääkimata veel teistest.

Hiljemgi kasutasime seda meetodi, kuid siiski ainult äärmise häda sunnil, kibe ja valus oli näha seda koeralandust ja mesist lahkust. Aga pärastpoole loobusime sellest hoopis: ühel ilusal õhtul saime niisuguse sauna, et taevas hoia. Lendasid kõiksugu „häd sõnad“ nii et lust oli kuulata. Tegime et minema saime, ehk muidu oleks lennand midagi konkreetsemat kui sõnad. Aga edasi sõites ja hiljem küüniheinteski lamades oli meel uhke ja rõõmus — see oli

KADY URBAS.

Sünnipaik.

*Orun jõgi nigu tigu vinüs
ja mäki vahel õnnis Võrumaa —
mind midägi ku sinna poolõ kiskus.
mu sünnipaik ja nooruskodu Võrumaa...*

*Siin üles kasvi ma ku kevvälill
ja otsõ õnnõ latsõn mängen.
Nüüd elu minnu Tartu liinan pill,
ma maka mälestüste sängen.*

*Ma vabal ajal sullõ küllä tulõ,
sa mäki vahel õnnis Võrumaa —
Su pinnal nigu õnnõ maal ma olõ,
mu sünnipaik ja nooruskodu Võrumaa...*

tõsise eestlase hing ja rahvuslik uhkus, koos sellega ka meie endi uhkus.

Umbes nädala-poolteise pärast jõudsimegi Haapsallu — manner oli juba mitmetpidi läbi sõidetud, kaasa arvatud muidugi eelmiste aastate reisid.

Raske on paari lausega öelda, mis on Haapsalu. Tas leidub nii palju omapära, iseärasusi — juba oma asendisk. Esimesed paar tundi lonkisime linnas kui nõiarings, saand paar tänavat läbistada — naeratab vastu säten-dav meri, pöörad uues sihis — peagi jälle meri ja meri, avar veteväli igal pool. Segaduses pöördusime viimaks

päris võhivõõra preili poole, et olge hääks, selgitage, mis meiega on — juba me oleme 3 tundi Haapsalus ja iga paari sammu tagant näeme merd. Juhtuski lahke ja jutukas inimene, seletas ilusasti ära, et nii see asi tõelikult ongi — Haapsalu koosneb ainult poolsaartest ja sügavatest lahtedest. Seega oligi seletatav me eksirännak. Palju naljakama, kui meie endi lugu, kuulsime samalt preiilt.

Kord läind keegi Tallinna noor-mees süstaga sõitma. „Algab kui muinasjutt, aga see ta küll ei ole,“ naeratab kaunitar. Nojah, läks sõitma, aga näe, tagasi ei tule. Ootavad paadiüürivad, jõuab õhtu, aga

noormees ei ilmu kustki. Ei ilmu teisel hommikulgi veel, alles lõunapaiku tuleb mees tagasi ja kukub kiruma — ta sõitnud ranna äärt mööda linnast välja ja korruga sattunud kõrgete roopuhmaste vahele, millel pole otsa ega äärt. Sõudnud ja hüüdnud hääle kähedaks, aga ei abi kedagi: ümberringi vaid roopuhmad ja ahtris solisev vesi. Ööseks ajand süsta puhma kinni ja jäänd magama. Hommikul ärgand lõdisedes üles, kõht tühi, käed valutavad. Siis nagu õnnekombel sattund avaramale merele ja säält silmand üksikuid maju ja lõppeks ka tervet linna. Mees sülitand veel, läind „Cenbrumisse“, sõönd kõhu täis ja pühkind Tallinnasse tagasi.

Naersime, nii et rand kõlas ja inimesed ümber vaatasid. Ja nüüd palusime preilit meid edaspidi juhtida, muidu ehk kordub meiega sama lugu. Käisime lossivaremeil, vaatlesime „daamiakent“, parki ja imetlesime

puiesteede tõsist ilu ning jumalikku rahu. Pääle lõunat läksime Paralleppa, kus meie vanal nahkmunal oli tublisti tööd, samuti ka fotoaparaadil. Õhtul nautisime rannasalongi helirütme ja liigutasime jälle hulga aja tagant jalgu tantsutaktis. Veel imetlesime mahedat õist mereõhku ja kuuvalget — „valget daami“ aga kahjuks ei näind, vara pidi veel olema. Saatsime kaaslanna koju, ja siis nõudis uni oma osa.

Olime saand lühikese läbilõike tollest lahtedelinnast — nägemata jäi seekord vast ainult lotoklubi ja valge daam. Järgmisel hommikul varavalges sõitsime Rohukülla, kust meid varsti pisike laev viis laiale Läänemerele. Istusime tekil ja tõmbasime kopsud täis prisket meretuult ja vaatasime kobrutavaid veemasse, mida saatis välja pisike pekslev kruvi. Iga pööre, iga ring viis meid ligemale uuele maailmale, uutele sündmustele ja piltidele. (Järgneb.)

JOHN LEAU.

Konk.

*MUST vares, konk, lendas yle Narvajõe.
Oli syngesygise ilm, vihm tibaline
poolviltu peksis triibuliseks mässava jõe.
Aeglaselt lendas, sõudis tiib vibaline.
Vedur tormates Venemaalt, puistas jõkke nõe.*

*Rahulikult kõrgel kaldal mökitid valged kitsed,
sikud aga kõrgelt hüppasid paasiselt teelt.
Sygis synk peksis, armutult löid vihmavitsad
iidseid pärni, ahervarsi, losside sõjakat meelt.
Teispool jõge majadel suitsesid korstnad kitsad.*

*Konk aeglaselt sõudis Vabadustamuiku poole.
Kõik mured jätaks huluva tuule hoole,
läheks mässavate lainete juure, metsateele,
sääll lendu laseks kuldse armunoolle.
Võiduvaim, konk, su lennust jäi meele.*

Karskustöö murdealise noorsoo seas Soomes.

Karskustöö laste seas on Soomes, selle järele kui Soome Õpetajate Karskusliit viisteistkümmend aastat tagasi asus seda tegema, arenenud tähelepandavalt laialdaseks. Kaks tähtsamat töömoodust on selles laste karskusvõistluskirjutused ja laste karskusühingud, lootusringid. Aasta-aastalt on kasvand võistluskirjutusist osavõtivate koolide ja õpilaste arv. Viimasel kevadel oli osavõtjaid 106 000 — mis on kõrgeim saavutus ja teeb peaaegu pool kõigist algkoolis käivaist lastest. Lootusringidesse, mis on ühenduses koolidega ja õpetajate juhtimisel, kuulub umbes 40 000 last.

Tuleb veel mainida, et karskusühingutegi juures on mõnel pool lootusringe, milliseil on umbes 5000 liiget. Laste seas avaldab mõju ka Alli Trygg-Heleniuse poolt asutatud ja 35 aastat toimetet lasteleht „Koitto“, mida nüüd toimetab Aino Hoiva ja mis levib 50 000 eks.

Eelnimetet Õpetajate Karskusliidu algatusel korraldet võistluskirjutused ja selle alla kuuluvad lootusringid piirduvad siiski ainult algkoolidega. Keskkoolideski tehakse tööd. Seda juhib Soome Õppiva Noorsoo Karskusliit, millel on peaaegu kõigis koolides õpilaste seas toimivaid karskusühinguid — liikmete koguarv ulatub 7000 maile.

Võiks arvata nüüd, et täiskasvanute karskusliikumine saab alaliselt uusi karskusasjas kodunend liikmeid — laste seas tehtava töö tulemusena. Teatud määral see siin sünnibki, aga ei kaugeltki selles ulatuses kui oleks oodand eelmainitud suurte arvude põhjal. Teadagi, et selle töö mõju ei jää olematuks. Kindlasti väga paljud jäävad püsivalt karskeks ja paljud toimivad karskusasja hääks mitmesuguseid ülesandeid täites meie maa luge-matuis eriotstarveteks asutatud ühinguis ning rahvaelus üldse. Aga organiseerund päris-karskusliikumine saab võrdlemisi vähe lisajõude. Uusi karskus-

ühinguid ei teki, endiste ühingute liikmete arv kasvab suhteliselt vähesel määral. Karskustöö organisatsioon ei ole seega küllalt tubli, sest temas on suur lünk, aparaat ei tööta laitmatult. Meil pole õnnestund liita inimesi karskusliikumise-ga sel viisil, et nad, saades lapsepõlves esimesed teadmised meie liikumise aluseist, oleksid kogu eluaja meie liikumise-ga kaasas.

Teinegi seik on sundind meid pöörama tähelepanu sellele nõrgale kohale karskustöös. Eri maades sooritet uurimused näitavad ühteviisi, et alkoholistid on hakand vägijooke tarvitama varases eas, mis viitab sellele, et noorus-aastail alustet vägijookide tarvitamises sisaldub eriti suur joomarikssaa-mise hädaoht. Norra uurija Scharfenberg seletab seda nii, et noore inimese närvikava ülesehitus on alles pooleli ning sellisena täiskasvanust vähem vastupidav. Võitluses alkoholismiga tuleb seepärast eriti rõhku panna noorsoo alkoholi eest kaitsemisele. Karskusliikumine ei täida oma ülesannet, kui ta ei leia selleks vahendeid.

Karskuse Sõprade ringkonnas, Soome vanimas ja suurimas karskusorganisatsioonis, on seda asja palju kaalutud ja jõutud viimaks niisugusele tulemusele, et meil tuleb organiseerida noored ise noori võitma karskusasjale. Selle eesmärgiga asusimegi paar aastat tagasi algust panema uuele töövormile, mida nimetame murdealise noorsoo tööks (varhaisnuorisotyöksi). Murdealise noorsoo all mõistame 13—18-aastaseid, s. o. neid, kes algkoolist pääsedes tavalisti lahkuvad ka selle juures töötavast lootusringistki, ometigi jõudmata kuskj muusse karskuspõhjal teotsevasse ühingesse, sest et karskusühingud ei või võtta liikmeks nii noori, kuna nende tegevust on võimata korraldada selliselt, et see vastaks niihästi murdealise noorsoo kui ka küpsema rahva nõudeile.

Juba algusest päle oli meile selge, et töö õnnestumise eelduseks on: saada selle juhiks sobiv isik, kes täielikult pühenduks sellele asjale. Kuna saadi noorsootöökaks toetust kahelt elukinnitusseltsilt ning riiklikkugi toetust selt-sile suurendati, võidi see kavatsus teostada. Karskuse Sõprade teenistusse palgati murdealise noorsoo karskustööd organiseerima magister Irja Aarnio, kes juba kooli- ja ülikooliajal oli innukalt osa võtnud karskustööst. Tema esimeseks ülesandeks oli kursuste korraldamine neile, kes kavatsevad hakata murdealise noorsoo ringide (kerho) juhtideks. Selliseid kursusi on poolteise aasta jooksul korraldet üks suurem, ülemaaline, ja hulk väiksemaid — eri paikades. Kursusil on pandud päärõhk praktilisele ringide juhtimisele. Kuna küsimus on nüüdisaegse noorsoo karskusharrastuste piirkonda tõmbamisest, siis pole ülesanne kerge. Juhatajad peavad olema eriti osavad, noorsugu mõistvad, leidlikud ja sellised, kes oskavad juhtida noori niiviisi, et viimased ei tunne endid eriliselt juhivat, vaid arvavad iseseisvalt tegutsevat. Kogu töö põhjendub isetegevusel.

Töö ongi olnud seevõrra tulemusrikas, et siiani on asutet terve hulk murdealiste noorsooringe. Neid on paljude karskusühingute juures, ent rohkesti ka kohtades, kus pole Karskuse Sõprade seltsi kuuluvaid ühinguid. Ühtekokku on praegu murdealise noorsooringide arv umbes 70. Alaliselt tekib uusi. Kui septembri lõpul on jälle murdealise noorsoo kursus Helsingis, siis võime oodata sellest uut tõuget tööle.

Noorsooringide tegevus on väga mitmekülgne, sõltudes kohalikest oludest. Mõnes kohas on suured ringid jagunenud paljudeks vähemateks harrastusringideks. Nii võivad olla näit.: margikogujatering, askeldusring (as-

kartelukehro), matkaring, lugemising jne. Viiburi ümbruse ringidel oli sel suvel nädalase kestvusega laager, mil noored asusid telkides, keetsid ise endile söögi, sportisid jne. Juhatajad loomulikult on kogu aeg ühes ja eriti õhtud on pühendat aatelisi asju puudutavaile vestlusile.

Juulis peetud Karskuse Sõprade aastakoosolekut käis tervitamas Karjala murdealiste noorte „käskjal“. See oli väljund Viiburist ja käind kõigis Lõuna-Karjala murdealise noorsoo ringides, millede juhatajad ja liikmed olid kirjutand endi nimed sõnumikku, ja siis lõpuks tulnud Tamperele, sooritades 350—400 km pikkuse matka jalgrattal, ööbides metsades või heinaküünides. Suure innustusega võttis auväärne koosolek vastu selle noorsoo tervituse, kus „Kõikvõimsa näo ees“ lubati katsuda pühendada noor elu täiskarskusele.

Meie senised kogemused on olnud eriti meeoleolu tõstvad. Aga me oleme alles alguses. Kavatseme laiendada seda tööd, muu seas skautluse siia liitmisega. Oleme teadlikud mõningaist raskusist, mis seda tööd tabavad näiteks maal. Töö vajab ka oma kirjandust, tegevusjuhiseid, töökavu jne. Näib nii, et meil tuleb asutada selle jaoks oma oma lehtki — noorte oma häälekandja; praegu on ainult karskel keskkoolinoorsool see olemas. Kõik see nõuab veel palju tööd ja suuri ainelisi ohvreid. Aga kindlasti needki summad on kusagil olemas ja kindlasti ka need inimesed, keda vajame üha laieneva noorsoo karskustöö etteotsa.

Eelnevas ei ole antud ülevaadet sellest, nüüd juba päris laiaks paisund tööst laste ja murdealiste noorte seas, mida teevad Soome Sotsiaaldemokraatlik Karskusliit ja meie maa rootsi karskusorganisatsioon. Need nõuaksid eriartikleid.

Eesti keelde O. J.

Porkuni suvipäevilt.

Seekordsed noorsoopäevad pidas meie noorkarsklaste pere suvipühade ajal kaunis Porkunis. Mõeldes tagasi noile päevile soojeneb taas süda mälestusist ja tahaks jagada neist mõne kilukese neilegi, kes olid kaaslasiks sellel, kui ka neile, kes elasid mõtetes ja igatsustes kaasa need päevad, olgugi ühel või teisel põhjusel takistet neid tegelikult kaasa elamast.

Juba pühade laupäeva lõunaks saabus Tallinna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi õpilaste elurõõmus salk, kellel jätkus energiat alaliseks askeldamiseks kõigiks järgnevaiks päeviks. Esimene püha tõi lisa kõigist kodumaa nurkadest ja soome vellede esindaja mag. Toivo Musto.

Porkuni lossi, praeguse Riigi Kurtumadekooli veidi süngeina mõjuvaid ruumes ringi vaadand, valguti haruldaselt kauni ümbrusega tutvuma.

Järgnes peagi avaaktus, kus meie Liidu noorehingeline esimees juhatas sisse järgnevad päevad, ja siis demonstreerisid Rakvere skaudid ja gaidid skautide laagriettekandeid, mis olid mõeldud pargis lõkkelule juures ettekantavaiks, nüüd aga väljas sabiseva vihma tõttu tuli kasutada saali.

Järgmisel päeval kõneles koolinõunik Reial sisemise kultuuri süvenemisest ja hiljem arutasid kirjavaheatajad liikmed oma II konverentsil, kuis olla Liidule senisest enam abiks.

Õhtul aga mindi in corpore Porkuni noorte poolt korraldet vabaõhuetendusele, kus kanti ette Vaiguri „Kraavihallid“.

Kolmas päev kulus ühiseks matkaks Ebavere mäele, kus ksv. H. Mark selgitas eluküllase karskuse olemust ja tähtsust, käidi vaatetornis ja hävitati kaasavõet võileibu.

Ja siin lõppesidki ametlikult suvipäevad.

Loengute vaheajal tutvunesime pr. Summeri vastutulelikkust kasutades üle kolmekümne-hektaarilise pargiga, säälsete oravatega, geoloogide huvita-

vate lademetega, nägime Oru veskit (mis kirjandusloolasile huvipakkuv), kuulsime jutustusi lossi minevikust, mil nüüd siit alguse saav Valgejõgi oli veel seevõrra veerikas, et sellel purjetasid Porkunis asuva piiskopilossi alla taanlaste laevad, õiendamas maksumohustusi. Või lugu lossipreilist, kes armus orjarahvast noorukisse ja kes see eest uputati venna käsul lossijärve. Saime ka veidi ettekujutust kurtumade õpetamisest, kuigi õpilased ise olid juba läind kõik suvi-vaheajale. Oli neid, kes kasutasid suviööd paadisõiduks järvel, kus rändamas ujuvaid saari ja kaldail külluses laulmas ööbikuid. Loodi uusi tutvusi ja sõprussidemeid, kohati üle hulga aja vanu seltsilisi.

Olen viibinud peagu kõigil ENK suvipäevil ja kui nüüd püüan tõmmata võrdlusjooni nende vahel, siis minu subjektiivse hinnangu järgi olid just Porkuni suvipäevad meeldivaimad. Lõpmata kodune kaasvõitlejalik suhtumine üksteisesse, tugevasti kokkukasvanud ühine pere põhjustas seda. Usun kindlasti, et suvipäevade ja üldse meie ülemaaliste kokkutulekute suurim väärtus seisab just selles, et need lähendavad eripaikade noori üksteisele, ja selles mõttes õnnestusid mõõndud suvipäevad hästi, võib olla just seetõttu, et osavõtt oli vähem kui ta võinuks olla, ja ka seetõttu, et kava ei olnud üleküllastet igasuguste ettekannetega.

Nii valdas lahkumishetkil päris kurbus: üksteise järele lahkusid inimesed, kellega olime veetnud koos rea ilusaid päevi. Juba Ebavere mäelt algas hulgaline lahkumine ja järeljäänutegi keskel valitses lahkumismeeleolu, kui viibiti viimasel õhtul ühises söögilauas, öeldi lahkumissõnu ja peeti kamasöömisel maavõistlust Soome-Eesti vahel. Ja varahommikul lahkusid viimsed, seljapauna või kohvrit kandes.

Kaasa viisime aga hulk ilusaid mälestusi ja järgmise kokkutuleku ootuse.

Eesti Noorsoo Karskusliidu II novellivõistlus.*)

Käesolevaga kuulutab E. N. K. välja novellivõistluse noorsoole.

1. Võistlusest võivad võtta osa kõik noored, kes ei saa enne 1. II 1936. a. 21-e aastaseks.
2. Iga võistlusest osa võtta soovija peab esitama kõige hiljemalt 1. II 1936. a. ühe novelli.
3. Esitetaivate novellide ainevalik ja käsitusviis on autoreil vaba.
4. Hindamisele tulevad ainult need algupärased novellid, mis pole saand ennem trükiteel avalikkusele tuttavaks.

Märkus: Käsikirjad olgu kirjutet selgelt — raskelt loetavad esitised jäävad tähelepanematuiks.

5. Esitet novell kandku mingit märgusõna. Selle juurde olgu lisatud sama märgusõnaga varustet ümbrik, milles sisaldugu autori tõeline nimi, sündimisaeg, aadress, kool ja klass, kui autor on õpilane.

Märkus: Saadetis tuleb adresseerida Eesti Noorsoo Karskusliidu juhatuse nimele (Tartu, postkast 86).

6. Novelle hindab viieliikmeline žürii.
7. Kolmele paremale autorile annab Eesti Noorsoo Karskusliit au-
tasuks järgmise summa eest kirjandust autori enda valikul:

I kr. 15; II kr. 10; III kr. 5.

Märkus 1: Pääle tähendet kolme auhinna võidakse veel teistele selleväärilistele novellele määrata ergutusauhindu. Samuti võib žürii jätta mõne auhinna välja andmata, kui puuduvad vastava väärtusega tööd.

Märkus 2: Auhinnata jäänd saadetiste ümbrikke ei avata.

8. Auhendamise tagajärjed tehakse teatavaks „Kevadikus“.
9. Eesti Noorsoo Karskusliidul on õigus auhinnatud töid (või nende katkendeid) oma väljaannetes avaldada.

*) Vt. ka prof. G. Suitsu kirjutist „Teooriat noorte novellivõistluse jaoks“ „Kevadik“ nr. 4, 1930.

„KEVADIK“ Noorsoo enesekasvatuse ja elu- reformi ajakiri

ilmub 12-dat aastat huviküllase noortepärase sisuga.

„Kevadiku“ kaastöölisiks on päämiselt noored ise. Noorte rohkelt ja üha rohkenevat kaastööd ootab toimetus tulevikuski. Kõik noored värsisepad, proosakatsetajad ja taideharrastajad — viibimata tööle! Saatke „Kevadikule“ endi luuletisi, jutustisi, dialooge, näidendproove, följetone, vesteid, artikleid kunsti ning kirjan-
dusküsimuste ja noorsooprobleemide kohta, ülevaateid, igasuguseid lõikeid (linool-
puu- jne.), fotosid jm. — Kõike, mida võiks kasutada noorsoo ajakirja veergudel.

Ent „Kevadikus“ kirjutavad ka noortesõbralikud õpetajad, kirjanikud, teadlased jt.
„Kevadikku“ peaksid tellima kõik keskkooli- ja maanoored ning noorte vane-
mad ja õpetajad.

Lugege Kevadikku!

Levitage Kevadikku!

Tellige Kevadikku!

Käesoleva numbri toimetis toimetuse liige *Õie Sõster*.

„Kevadik“ ilmub — 6 nr.-it aastas. Tellimishind $\frac{1}{2}$ a. 75 s., $\frac{1}{2}$ a. 40 s., üksiknr. 15 s

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: dr. phil. Alfred Koort. Tegevtoimetaja: Friedrich Olup. Toimetuse liikmed: Johannes Feldmann, Otto Ibius, Eduard Kubjas, Helgi Puusepp, *Õie Sõster* (toimetuse sekretär).

Toimetuse aadress: Tartu, Gustav-Adolfi t. 18-2, postk. 86, telefon 404.